Mr K. Someratna
Niggrodharamaye.
GONAPINUWALA.

සිංහල ව්‍යාකරණ

ව්‍යාකරණනම් අර්ථවත් ස්වභාවෙන් ශබ්දයන් පිළිවෙළකරණ ශාස්ත්‍රයයි-නොහොත් අර්ථ නියමවෙන පිළිවෙළට වචන ගැළපීමේශාස්ත්‍රයවේ—"ව්‍යාකරණ" යන ශබ්දයාගේ අර්ථයනම් විශෙෂයෙන් ප්‍රකාශකිරීමයි—එය, ඒ ඒ භාෂාවන් අර්ථනියම විධියට ගළපන්ට කරුණුවූ ශාස්ත්‍රයෙහිද, රූපාරූප ධර්ම විභාගවශයෙන් සර්වඥයන්වහන්සේවිසින් දෙසණාකරණලද අභිධර්මයෙහිද, ශබ්දයන් යහපත් භාවයෙන් අවබොධකරවණ වෙදාඞ්ග ශාස්ත්‍රයෙහිද, වෙදාන්ත ශාස්ත්‍රයෙහි කියනලද නාම රූප දෙකින් ලොකය ප්‍රකාශකිරීමෙහිද වැටේ.

මාගධ ව්‍යාකරණ, සංස්කෘත ව්‍යාකරණ, යනාදින් කියනතන්හි ඒ ඒ භාෂාවල අර්ථ නියමවන පිළිවෙළින් පද ගැළපීමට කරණලද ශබ්ද ශාස්ත්‍රයෙහි වැටේ.

සිංහල ව්‍යාකරණ යන තන්හිදු එබඳු අර්ථ ඇති හෙයින්, සිංහල භාෂාව අර්ථාවිපරීතවූ ක්‍රමයකට පද ගළපන ශාස්ත්‍රය සිංහල ව්‍යාකරණ නම්වේ.

පූරාණ කාලයෙහි සිංහල භාෂාවට කරණලද නොයෙක් ව්‍යාකරණ පොත් තිබුන බව පූරාණ කථාවලින් ප්‍රකාශවන නුමුත් ඒ පොත් කලික්කල නැතිවී යාමෙන් දැන් එයින් ඉතිරිව තිබෙන්නේ ප්‍රතිරාජ පරිවෙණ සාමින්විසින් කරණලද සිදත්සඟරාව පමණකි—ඊට සංස්කෘත ශබ්ද ව්‍යවහාරලෙසින් කියනලද්දේ "සිද්ධාන්තසඞ්ග්‍රහ" යන නාමයයි—

එහි වචනාර්ථයනම්, සිද්ධකරණ ලද අන්තය යමකින්ද ඒ සිද්ධාන්තයි—ප්‍රමාණාදිය හෙලා පළමු තිබුනු පක්ෂය හැර සිද්ධකරණලද පක්ෂය පිහිටුවන ස්වභාවවූ වාක්‍යසමූහයක් සිද්ධාන්තනම්වේ.

සිදත්සඟරාවෙහි මෙසේයි-මහඉසුරු, මහඋර, ලඹඋදරා යනාදිය පූර්වපක්ෂයව අයිතිය—ඒ පළමු තිබුනු පක්ෂය හැර සිද්ධකරණලද පක්ෂය—මෙහෙසුරු, මොහොර, ලඹොරා, යනාදියයි—මෙබඳු පිහිටුවනලද වාක්‍ය සමූහයක් සිද්ධාන්තනම්වේ.

සඞ්ග්‍රහයනු, සමූහයෙහිද; සංක්ෂෙපයෙහිද, බොහෝ අර්ථ ඇති වාක්‍යයන් එකතැන එකතුකිරීමෙහිද වැටේ—මෙතන්හි සංක්ෂෙපාර්ථය අභිමතවේ—එහෙයින් සිද්ධකරණලද අන්ත ඇති සංක්ෂෙපවූ ප්‍රකරණය "සිද්ධාන්තසඞ්ග්‍රහ" නම්වේ.

සිධාන්ත සඞ්ග්‍රහයේ සමහරතැන් ඉතා සංක්‍ෂෙපනමුත් නැණවත් ගුරුවරයන්ගේ උපදෙශයෙන් විස්තර දැනීම දුෂ්කර නොවේ–සිංහල භාෂාව අවුරුදු දහස් ගණනක් මනුෂ්‍යයන්ගේ කථාව්‍යවහාරයෙහි පවත්නා හෙයින් කලින්කල භාෂාවේ වාග්ව්‍යවහාරය වෙනස්ව එන බැවින්–පුරාණ කරණලද සිදත්සඟරා නම්වූ ව්‍යාකරණය මේ කාලයෙහි පවත්නා භාෂාවේ වචන ගැළපීම පිණිස ප්‍රමාණනොවෙයි, ඇතම් පණ්ඩිතයන්ගේ මතයකි--සිදත්සඟරාවෙන් පුරාණ කාලයෙහි වූ වාග්ව්‍යවහාරයට අයිතිවූද පුරාණ ලියනලද පොත්වල වාක්‍ය ගැළපීමටඅයිතිවූද ව්‍යාකරණවිධි සම්පූර්ණයෙන් ඉගෙණගැණීම හැකිවේ, එසේඋගත්කල්හි මේ කාලයෙහි කථා ව්‍යවහාරයෙහි පවත්නා වෙනසද ලියුම්වල පවත්නා ව්‍යක්ත ව්‍යවහාරයෙහි ඇත්තාවූ ස්වල්ප වෙනසද දැනගතහැකිවේ.

එසේ හෙයින් මේ කාලයෙහිදු සිදත්සඟරාවෙන්ම සිංහල ව්‍යාකරණ ඉගෙණගැම්ම යොග්‍යවේ.

ඊට කරණලද පුරාණ සන්නවලින් එකක් ඉතාම යහපත් නුමුත් කොයිසම් සන්නායකවත් සිදත්සඟරාවට කටයුතු විස්තර නැතිහෙයින් අලුත ඉගෙණගන්නාවුන්ට පදාර්ථ භාවාර්ථ දෙක සුවසේ දැනගතනොහැකිවේ.

මේ කාලයෙහි ඉගෙණගන්නාවුන්ට ඒ සන්නවල විස්තර නැතිතැන් විස්තරකරදීම යොග්‍යවේ ඒසඳහා මේ ව්‍යාඛ්‍යානය කරණලදී.

නමව් මුනිසරණ

P.K. Somaratna
Gonapinuwala

මහද ගදකිලි කර සව්නේ ගෙවා දත්හට,
දුහුනන් දැනුම් සඳහා කරණෙම් සිදත්සඟරා. a
සදරුත්විදි සියල් අනුරූ සෙපියෝනන්,
ඉති සන් සද සමස් ඇ විහරනුයෙ රෙන් සපයා. b

---

a පදාර්ථ-සව්නේ, සියලුදතයුතුදේ, ගෙවා, අවසන්කොට; දත්හට, අවබොධකළාහට; මහද, මාගේ සිත; ගදකිලිකර, ගන්ධකුටිකාවක් (සුවඳගෙයක්) කොට; දුහුනන්, ආධුනිකයන්ගේ; (අළුත් අයගේ) * දැනුම් සඳහා, (දැනගැන්ම පිණිස; සිදත්සඟරා, සිද්ධාන්තසංග්‍රහව; කරණෙම්, කරන්නෙම්-නොහොත් ආරම්භකරමි.

සියලු දතයුතු දෙය ගෙවා දත්තාහටය කීමෙන් සර්වඥයාහටයයි හැඟේ- ඒසර්වඥයන්වහන්සේට මගේ සිත සුවඳ ගෙයක්කොටයැයි කීමෙන් සිත්හි බුදුන් වාසයකරවාගෙණයයි හැඟේ-බුදුන් සිහිකොටය යන අර්ථයි- බුදුන් සිහිකොට අළුත ඉගෙණගන්නන්ගේ දැනීම පිණිස සිද්ධාන්ත සංග්‍රහව කරන්නෙම්යන අභිප්‍රායයි.

මෙහි, කරණෙම් යන ක්‍රියාව මශබ්දකාරක එක වචන හෙයින් ඊට යෙදෙන මම්යනු "අධ්‍යාහාර" වශයෙන් ගැණේ, කරණෙම් යන කර්තෘකාරක ක්‍රියාවහා සම්බන්ධවීමෙන්, මම යනු උක්තකර්තෘයි-කරණ යනු [illegible] ක්‍රියායි, එසිනුත් මම යනු උක්තයි-මහද, යනු අනුක්ත[illegible]කර්මයි, ගදකිලි යනු, අනුක්තවිකෘතිකර්මයි-අන් ආකාරයකට පැමිණීම විකෘතියයි, සඳහා යනු, පිණිසයයි, අර්ථ කියන නුමුත්, 'අත්ථාය' යන පාලි වචනයෙන් බිඳුනහෙයින් පූර්ව ක්‍රියායි, අර්ථයෙන් නිපාතයන්හා සමානයි, එසිනුත් මමයනු උක්තයි, දැනුම් යනු අනුක්තකර්තෘ-ගෙවායනු දත් යන අර්ථ ක්‍රියාශබ්දයට පූර්වක්‍රියායි-සව්නේ යනු එයින් අනුක්තකර්මයි.

b මේ ගීයේ මුල අර්ධය අධිගසූත්‍රයයි-එහි පදාර්ථ- සියල්, සියලු; සදරුත්විදි, වචනාර්ථවිධිතෙම; සෙපියෝනන්, ජේකයන්ගේ ප්‍රයෝගයන්ට; (පණ්ඩිතයන්ගේ වාක්‍ය යෙදුම්වලට) අනුරූ, යොග්‍යස්වරූප ඇත්තේ වේ.

සියලු වචනාර්ථ විධිය උගතුන්යෙදූ පොත්පත්වල වාක්‍ය ක්‍රමයට එකඟු යන අභිප්‍රායයි. †

---

* අධුනිකයයි බොහෝසේ කියනු ලැබෙනනමුත් "ආධුනික" යන නාමයයි-අධුනික යනු මේ රටේ කිසිකලෙක ව්‍යවහාරයකි.

† පූරණ සන්නයෙහි-"ඉක්බිති ශබ්ද පාරායණයෙහි ශිෂ්‍යප්‍රයෝගා

මෙසබඳ සිදත්පිරියත්හිමි— a

එබැවින් සන් සඳ ලිඟු විබත්සමස් පියවි,
පස කිරිය ලොපදෙස් අගම් පෙරරූදෙරූ පෙරළි,
වැඩි අඩු නිපා නියම් අනියම් අවිදුමන්විදි,
වි විදිවූදැරූම් වියරණවිදි සපයා. b

ප—ඉති, මෙසේ; (මේ අධිගසූත්‍රයෙන්) සන්-සඳ-සමස්ආ, සංඥා, සන්ධි සමාසාදිය; වහරනුසෙරෙන්, ව්‍යවහාරානුසාරයෙන්; සපයා, සම්පාදනයකරව.

මේ කියනලද අධිගසූත්‍රයේ අර්ථක්‍රමයෙන් සංඥා, සන්ධි, සමාසාදී වෙනත් ව්‍යාකරණ විධි (පණ්ඩිතයන්ගේ) ව්‍යවහාරය පස්සේ යාමෙන් සිද්ධකරගණීව යන අභිප්‍රායයි.

අනුරූ-යන තන්හි වේ යන ක්‍රියාවක් අධ්‍යාහාර * වශයෙන් ගතයුතුයි-සපයා යන තන්හි-තොපි යන, කර්තෘවක් ගතයුතුයි-සපයා යනු-තශබ්දකාරක බහුවචන විධි ක්‍රියා වශයෙන් ආචාර්‍ය්‍යයන් විසින් යොදනලදී.

a ප-සිදත්පිරියත්හිමි, සිද්ධාන්තපරිසමාප්තියදක්වා; මෙසබඳ, මේ අධිගසූත්‍රයසම්බන්ධකරණුලැබේ,

සිදත්සඟරාව කෙළවරවෙනතෙක්ම මේ සදරුත්යනාදි සූත්‍රය සියලු සූත්‍රයන්හා සම්බන්ධවේ-එයින් සියලුම ව්‍යාකරණාංග ජෙතයන්ගේ ප්‍රයෝගයන්ට යොග්‍ය ස්වරූපයසිදනයුතු.

b ප-එබැවින්, ඒ භාවයෙන්; සන්, සංඥාය; සඳ, සන්ධිය; ලිඟු, ලිඞ්ගය; විබත්, විභක්තිය; සමස්, සමාසය; පියවි, ප්‍රකෘතිය; පස, ප්‍රත්‍යය; කිරිය, ක්‍රියාය; ලොප්, ලොපය; අදෙස්, ආදෙශය; අගම්, ආගමය; පෙරරූ, පූර්වරූපය; දෙරූ, ද්විත්වරූපය; පෙරළි, විපර්‍ය්‍යාසය; වැඩි, වෘද්ධිය; අඩු, හානිය; නිපා, නිපාතනය; නියම්, නියමය; අනියම්, අනියමය; අවිදුමන්විදි,

---

සාධවඃ යන ඒක සූත්‍රයෙන් සකලශබ්දවිධිය කළාක්මෙන් මෙහිදු සදරුත් විදිමියල් අනුරූසෙපියෝනන්-යන එක සූත්‍රයකින්ම සියලු ව්‍යාකරණ විධි ආදනු පිණිස සදරුත් යනාදි තව කියනලද" යයි කියනලදී—මෙකල්හි ලබ්කාවේ ශබ්දපාරායණනම් ව්‍යාකරණයක් දක්නාලැබේ එබැවින් ඒ සූත්‍රයේනාවයකියනු නොහැකිනමුත්-පණ්ඩිතයන්ගේ ප්‍රයෝගයෝ සහපත් වෙත්යනඅර්ථය එහිපෙණේ.

සදරුත් යනාදි සූත්‍රයේ අභිප්‍රායද සියළු ව්‍යාකරණ විධි ගැනෙතුන් පදයෙදු ක්‍රමයට අවිරුද්ධව විය යුතුය යනුවේ.

* අධ්‍යාහාරනම් නොකියනලද්දවූ ඒකාන්තයෙන් කියයුත්තක් ගෙණ කීමයි.

පණකුරු ගතකුරු ඇ නම් ලකුණෙන් හඳුන්වනු සන්නම්.
පණකුරු පසෙක් එද ලුහුගුරු බෙයින් දසවේ,
ගතකුරුද වේ විස්සෙක් වහරට යුහු සියබසැ.

අ ආ ඉ ඊ උ ඌ එ ඒ ඔ ඕ මේ දස පණකුරු නම්.

ක ග ජ ට ඩ ණ ත ද න ප බ ම ය ර ල ව ස හ ළ අං මේ විසි ගතකුරු නම්. ඍ

අවිද්‍යමාන විධිය; වි, කියා විසිවැදෑරුම්, විසි ආකාරවූ; වියරණවිදි, ව්‍යාකරණ විධිය; සපයා, සම්පාදනයකරවී.

සපයා, යන්න තොපියන්නක් හමග සම්බන්ධවේ-සංඥා විධිය ආදිකොට ව්‍යාකරණ විධි විස්සකි, (විදියනු විස්සසමගම යෙදේ) ඒපිළිවෙළින් කියත්.

ඍ ප-පණකුරු ගතකුරු ඈ, ප්‍රාණාක්ෂර ගාත්‍රාක්ෂරාදිය; නම් ලකුණෙන්, නාමයෙන් හා ලක්ෂණයෙන්; හඳුන්වනු, ඇඳින්වීම; සන්නම්, සංඥානම්වේ-ප්‍රාණාක්ෂරද ගාත්‍රාක්ෂරද තවත් ඊට ඇතුළත් දේද නාමයෙන්දලක්ෂණයෙන්ද අඳුන්වාදීම සංඥායි.

සංඥානම් නාමයයි-හඳුන්වනු යනුප්‍රකෘතිකතෘයි, සන් යනු විකෘතිකතෘයි.

ප-සියබසැ, ස්වකීය භාෂාවෙහි; වහරටයුහු, ව්‍යවහාරයට යොග්‍යවූ; පණකුරු, ප්‍රාණාක්ෂර; පසෙක්, පචකයෙකි; එද, එයද; ලුහුගුරුබෙයින් ලඝු ගුරුය යන භෙදයෙන්; දසවේ, දසකයක්වේ; ගතකුරුද, ගාත්‍රාක්ෂරද; විස්සෙක්වේ, විස්සක්වේ.

අ-ඉ-උ-එ-ඔ-කියා ප්‍රාණාක්ෂරපසයි මීට ප්‍රාණාක්ෂරය කියන්නේ-ක ග-යනාදි අකුරුවලට මේ ප්‍රාණාක්ෂරයක් නැත්තේ වීනම් ව්‍යඤ්ජනශබ්දයක් එයින් නොනැගේ මළ සතුන් සමානයි-ස්වභාවෙන්ගාත්‍රාක්ෂ ්-ක්-ග්-යනාදි ක්‍රමයෙන්, අල්වසිටි-ඉන් එකකට මේ ප්‍රාණාක්ෂර පඤ යෙදූකල පස් ආකාරයකින් ශබ්දය ව්‍යඤ්ජනවකියවේ-ඒ මෙසේයි-ක, කි, කු, කෙ, කො, අයන්න මෙලෙස කොටෙන් කියවෙන්කලැ ලඝුයි-ඊය ඇදලා කියනකලැ-ආ-කියා දීඝීවේ-එලෙස පසේම ලඝු ගුරු වශයෙන් වෙනසවූ කල-අ-ආ-ඉ-ඊ-උ-ඌ-එ ඒ-ඔ-ඕ-කියා දශයක්වේ-එයින් ලඝුව ඇසිපියක් වැටෙන කලක් පමණ කියවේ-ඒ එක මාත්‍රාවයි-ගුරු-එබඳු මාත්‍රා දෙකක් කල් කියවේ-ඒදශයම ගාත්‍රාක්ෂරයකට ඒකත්‍රක ලකල්හී දශආකාරයකින් කියවේ-ඒමෙසේයි- ක කා කි කී කු කූ කෙ කේ කො කෝ-ගයනු ආදිය සමගත්එසේමය-ඒ ප්‍රාණාක්ෂර දශයද ගාත්‍රාක්ෂර විස්සද පිළිවෙළින් දක්වත්.

අ ආ ඉ ඊ උ ඌ එ ඒ ඔ ඕ මේ දස පණකුරු නම්

අයන්න ආදි මේ දසය ප්‍රාණාක්ෂරනම්

ක ග ජ ට ඩ ණ ත ද න ප බ ම ය ර ල ව ස හ ළ අං මේ විසි ගතකුරු නම්

කයන්න ආදි මේ විස්ස ගතකුරුනම්.

* ආ, ඊල් ඌල්, ඒල්, ඕනා, ඇඟි හුදුවද-සා, සී, සූ, සේ, සෝ, ඇඟි ගත් අරුණු කර උසුරුවනු හෙයින්ද ගුරු පසද. a

---

ම්, ක්, ආදි ගාත්‍රාක්‍ෂර එකුන්විස්සකට අ ආදි ප්‍රාණාක්‍ෂර දශය එක තුවේ-අං, යනතැන බිඳුවට පෙරවූව අ ප්‍රාණාක්‍ෂරයක් සමග එය කිය වේ ඒ මෙසේයි-අං, ඉං-ගාත්‍රාක්‍ෂරයකට අරුණුවූ ප්‍රාණාක්‍ෂරයක් පෙරවූ වූ කලද එසේමය—ඒ මෙසේයි වං, හං-ක් ආදි ගාත්‍රාක්‍ෂරයන් ප්‍රාණාක්‍ෂ රනිසා ප්‍රාණ ලබා ශබ්ද ව්‍යක්තව කියවෙන හෙයින් ශරීරසමානහුයි ගාත්‍රාක්‍ෂර යන නම් ඇති බැව් දතයුතු—ගාත්‍රාක්‍ෂරයන්ට ප්‍රාණවන හෙයින් අ ආදි අකුරු ප්‍රාණාක්‍ෂර නමි.

දීර්ඝාක්‍ෂරයන් කියවෙන ශබ්දයන් දක්වත්.

a ආ, ආයුසට නම්වූ "ආ" ශබ්දය; ඊල්, දෝලාවට නොහොත් උන්සිල් ලාවට නම්වූ "ඊල්" ශබ්දය; ඌල්, † උල්පතට හෝ මුත්‍රයට නම්වූ "ඌල්" ශබ්දය; ඒල්, ‡ පැසුනු මිනෙඩියට නම්වූ "ඒල්" ශබ්දය, ඕනා, ක්‍රියා විශේෂණවූ "ඕනා" ශබ්දය; ඇඟි, මෙආදි තන්හි; හුදුවද, තනිවද; සා, අතු ආදියට නම්වූ "සා" ශබ්දය; සී, සිංහාදීන්ට නම්වූ "සී" ශබ්දය; සූ, ව්‍යඤ්ජනාදීනට නම්වූ "සූ" ශබ්දය; සේ, දක්‍ෂාදීන්ට නම්වූ "සේ" ශබ්දය, සෝ, කන් ආදියට නම්වූ "සෝ" ශබ්දය; ඇඟි, මේආදි තන්හි; ගත්අරුණුකර, ගාත්‍රාක්‍ෂරාරූඪකොට; උසුරුවනු හෙයින්ද, කියවෙන හෙයින්ද; ගුරුපසද, දීර්ඝ ප්‍රාණාක්‍ෂර පසද.

---

* සමහර ආචාර්යකෙනෙක් ආ-ඊ-ඌ-ඒ-ඕ-යන දීර්ඝ ප්‍රාණාක්‍ෂර පසද අං යනතන්හි යෙදෙන බිඳුව ණිණියද ව්‍යාකරණයෙහි ගණනාට ගෙනගත්තුය, එබැවින් ව්‍යවහාරයෙහිද කාව්‍යපාඨවලද ඒ අකුරු තිබෙන බැව් හඟවන්ට උදාහරණ දක්වූයේයයි පුරාණ සන්නයෙහි කියන ලදී-අ, යනාදිය එලෙසම ලියා දීර්ඝකට යුතු තන්හි එසේ කියන ව්‍යවහාරයක් නකානෝ—අ ආ දෙකම අවර්ණය යනාදීන් පසට ගැණ ප්‍රාණාක්‍ෂර පසයයි සලකානෝ ඒ ආචාර්යවරයන් විසින් කියනලදයයි සැල කිය යුතුයි—ශුද්ධ සිංහල භාෂාවෙහි බිඳුව කියවීම ඉතා සවලපයි.

† පුරාණ සන්න පොත්වල බොහෝතේ, ප්‍රශ්‍රාවට වූ "ඌල්" ශබ්ද යයි ලියා තිබේ, දැන් බොහෝසේම උල්පතට නමයයි කියත්.

‡ පුරාණ සන්නයෙහි පක්‍ෂමධූකඵලවාචකවූ ඒල් ශබ්දය"යි ලියා තිබේ; එහි "පක්‍ෂමධූක" යන්න හැරදමා—"ඵලවාචක" යන්න "ඵලා" වාචකයයි කියවා ගෙණ, ඒ එන්සාලට නමැයි බොහෝසේ මේ කාලයෙහි කියති-එලාවට-එල්බිජු, ඒල්සාල්, එන්සාල් යනාදිය පුරාණ පොත්වල පෙණේ පාලියෙහි එලයනු ඉද්‍රිකුම්පලයට නම්-විනයවිනිශ්චය ටීකාවෙ එලානිරංගනාමධූකඵලං-මෙයින්තැබවාට බොධ කටයුතු.